

514

1794–1803. Ὁ μ. Λαρίσσης Διονύσιος... κατώρθωσε νὰ ἐκδοθῇ...
διάταγμα σουλτανικὸν κυρωτικὸν τῶν διαθηκῶν τῶν ἀποθνησκόντων
ἀτέκνων.

Μνημ. ἐν 191, σ. 151.

515

1795. Ἐγγραφὸν Γεωργίου Σερδάρη, βεκίλη τοῦ δραγομάνου τοῦ Στόλου
Κωνστ. Χαντζερῆ, πρὸς τοὺς προεστῶτας τῆς νήσου Ν α ξ ί α ς,
ἀνέκδοτον,

ἐν ΓΑΚ, φάκ. Ζερλέντη 163.

«...Ἐπειδὴ καὶ πολλάκις καὶ τώρα, μὲ κοιτῇ σας ἀναφορὰν, παρακαλῇτε τοὺς πολυχρο-
νισμένους ἀδθέντας μας, νὰ φυλάττονται τὰ προικοσύμφωνα καὶ αἱ νόμιμοι διαθήκαι σας...
διὸ καὶ ἐκρίθη εὐλογον παρὰ τῆς εὐγενείας σας ἔμπροσθεν ἡμῶν, ὅτι τὰ προικοδοτισμένα,
ὅπου οἱ γονεῖς δόσουν εἰς τὰ παῖδιά τους μὲ προ(κο)χάστια, δὲν ἡμποροῦν νὰ τὰ ἀποσπά-
σουν μὲ διαθήκην καὶ νὰ τὰ δώσουν εἰς ἄλλα παῖδιά τους...».

516

1795. Διαταγὴ τοῦ δραγομάνου τοῦ Στόλου Κωνσταντίνου Χαντζερῆ,
πρὸς τοὺς προεστῶτας καὶ ἐπιτρόπους καὶ ὅλους τοὺς κατοικοῦντας
εἰς τὰ χωρία τῆς νήσου Ν α ξ ί α ς, ἀνέκδοτος,

ἐν ΓΑΚ, φάκ. Ζερλέντη 163.

«...παραγγέλλομεν καὶ ἐσᾶς τοὺς προεστῶτας, ὅπου νὰ προσέχετε κυρίως ἀπὸ νεωτε-
ρισμοὺς καὶ ἀπὸ κάθε ἄλλο ἐναντίον τῆς ἱερᾶς κρίσεως καὶ νὰ φυλάττετε ἀπαράβατως καὶ
μὲ ἀκρίβειαν τὰς τοπικὰς σνηθείας...».

517

1796. Ἐρωτηματολόγιον, ἀγνώστου συντάκτου, ἐκ 41 ἐρωτη-
μάτων, πρὸς περιφερείας τῆς βορείου Πελοποννήσου καὶ νοτίου
Στερεᾶς Ἑλλάδος, μετὰ τῶν ἐπ' αὐτῶν ἀπαντήσεων ἀγνώστων πλη-
ροφοριοδοτῶν,

ἐν χφ. ΓΕΝ. 93, 3. Ἐδ., κατὰ τὸ πλεῖστον τμήμα του, ἐν 25α. Πρβλ. καὶ Δ.Α.Πετρό-
πουλον, ἐν π. Πελοποννησιακά, 3 (1958), σ. 411–413. Παραθέτω ἐνταῦθα τὸ Ἐρω-
τηματολόγιον, τὰ μὲν ὑπ' ἀριθ. 1–6, 12–17, 29, 31, 33, 35–39 ἐρωτήματα ἐκ τοῦ χφ.,
τὰ δὲ λοιπὰ ἐκ τοῦ 25α.

1. Ποῖον εἶναι τὸ σύστημα τῆς διοικήσεως τούτου (τοῦ) τόπου, ἤγουν ἂν εἶναι βακοῦφ
ἢ μαλκιανές; 2. Ἄν ἴσως καὶ ὁ βοῦβόντας τοῦ τόπου, ξέχωρα ἀπὸ τὴν δεκατίαν, ἔχει
ἐπιχείρησιν εἰς κανένα ἄλλον εἰσόδημα, ὅπου νὰ τὸ ἔχῃ... ἀπὸ τὴν βασιλείαν, ἤτοι εἰς
τὸ χαράτζι, γιονμπρούκι καὶ μπεκαέτ; 3. Ἄν ἴσως καὶ ὁ βοῦβόντας ἀγοράζῃ ἀπὸ τὰ δοσί-

ματα τὸν κάθε χρόνον καὶ διὰ πόσον ; 4. Ποῖα εἶναι τὰ εἰσοδήματα τοῦ τόπου ὅπου πλη-
ρώνουν δεκατίαν καὶ ποῖα εἶναι ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα πληρώνουν εἰς τὸν ἀφέντην τόσον τὸ στρέμ-
μα ; 5. Εἰς ποῖον τρόπον πληρώνεται τὸ χωράτζι ; ἀναλόγως εἰς τὴν ἡλικίαν, εἰς τὴν δύ-
ναμιν, ἢ εἰς τὸ ἔχειν τοῦ καθενός, ἤτοι εἰς τὴν κατάστασίν του ; 6. Ἄν ἴσως καὶ εἰς τοῦτα
τὰ νέα δοσίματα ὅπου ἐβάλλθησαν, ἀντὶ τὰ δίδῃ ὁ καθένας ἓνα τόσον εἰς πᾶσα ἄρθρον τῶν
εἰσοδημάτων του, οἱ προεστοὶ ἢ ὁ κυβερνήτης τοῦ τόπου ἐπρόβλεψαν νὰ δίδουν ἓνα τόσον
πρὸς τὸν ἐφέντην, διὰ κάθε ἓνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ εἰσοδήματα διὰ ὅλους καὶ πόσον δίδουν διὰ
τὸ κάθε ἓνα καὶ εἰς τί μέτρα τὰ λαμβάνουν αὐτοὶ ἔπειτα ἀπὸ τὴν πολιτείαν ; 7. Ἄν ἴσως
καὶ ἡ βοσκές, ὅπου κάνουν τὰ πρόβατα καὶ ἄλλα ζῶα εἰς τὸν καιρὸν τοῦ χειμῶνος ἢ τοῦ
θέρους εἰς κάποιους τόπους, εἶναι ὑποκείμενα εἰς κανένα δόσιμον ; 8. Ἄν ἴσως καὶ ὁ βοῖ-
βόντας τραβᾷ κανένα ἄλλο δόσιμο, ὅπου νὰ ἔχη ὄνομα διὰ χάρισμα τὸν κάθε χρόνον ἀπὸ
τὸ βιλαέτι καὶ πόσον εἶναι ; 9. Ποῖον τὸ παζάρι τοῦ ἁλατος καὶ ἂν ἴσως αὐτὸ τὸ ἄρθρον
εἶναι μονοπώλιον τοῦ βοῖβόντα ; 10. Ἄν ἴσως καὶ ὁ βοῖβόντας, εἰς τὰ ἄρθρα ὅπου ὀνο-
μάζονται τῆς πρώτης χρείας, ὡσὰν λάδι τυρὶ κρέας, ξύλα, ἀλεῦρι καὶ τὰ ἐξῆς, δίδει καὶ
διορίζει αὐτὸς ἓνα παζάρι διορισμένον διὰ νὰ πουλιῶνται εἰς χρῆσιν τοῦ καθενός ἀπὸ τοὺς
κατοίκους, ἢ στέκει εἰς τὴν ἐλευθέραν ἐξουσίαν τοῦ καθενός νὰ τὸ πουλῇ ὅσον θέλει καὶ
ὅσον ἤμπορεῖ. 11. Ἄν ἴσως καὶ εἶναι συγχωρημένον ἀπὸ τὸν βοῖβόντα νὰ κάμῃ ὁ κάθε
ἓνας ὅ,τι λογῆς τέχνην θελήσῃ, ἢ ἂν ἴσως τυχόν νὰ κάμῃ πρῶτον θέλημα ἀπὸ αὐτόν.
12. Ποῖα ἄλλα βάρητα εἶναι ὅπου ἤμπορεῖ νὰ βάλῃ εἰς τὴν πολιτείαν ὁ βοῖβόντας ; 13.
Ποῖα εἶναι τὰ δοσίματα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἤμπορουν οἱ προεστοὶ νὰ βαρύνουν τοὺς ὁμοπολίτας,
ὅπου νὰ εἶναι συνειθισμένα καὶ ποῖα ἄλλα, ὅπου νὰ εἶναι ἀσυνειθιστά καὶ νὰ κρέμονται
ἀπὸ τὸ συμβαδικόν ; 14. Ποῖα εἶναι τὰ δοσίματα καὶ τὰ χρεὴ ὅπου δίδει τὸ βιλαέτι σας
διὰ προσταγῆς τοῦ πασιᾶ ; 15. Ἄν ἴσως καὶ τὸ βάρος διὰ τὰ ἀσθεντικά μενζίλια, διὰ τὸ
κονάκι καὶ τὸ θρέψιμον τῶν ἀσθεντικῶν ἀνθρώπων, ὅπου ὁρίωνται καὶ ἔρχονται, ἀκούεται
κατὰ συνήθειαν εἰς τοῦτον τὸν τόπον καὶ ἂν εἶναι συγχρὸν καὶ βαρὺ ; 16. Ἄν ἴσως καὶ τὸ
δόσιμον ὅπου κοράζεται καὶ γκαλέπ(;) ἐπάνω εἰς τὰ ζῶα εἶναι συνειθισμένον εἰς τὸν τόπον,
πῶς τὸ ἀσηκώνουν καὶ ἂν ἴσως εἶναι κοινὸν εἰς τοὺς κατοίκους ὅλους, ἤγουν εἰς τοὺς τούρ-
κους εἰ μὴ καὶ εἰς ραδιάδες ; 17. Ἄν ἴσως καὶ τὸ δόσιμον ὅπου ὀνομάζεται ἀστηράς(;)
εἶναι συγχρὸν εἰς τοῦτον τὸν τόπον ; 18. Ποῖα εἶναι ἡ συνθήκη ἀνάμεσον ἐνὸς ἀφεντός, ὅπου
νὰ ἔχη τὴν γῆν, μὲ τὸν σέμπρον του ; Παραδείγματος χάριν, ἂν ἴσως καὶ ὁ σπόρος τοῦ
χωραφίου, καὶ τὰ βόϊδια τοῦ ζευγαρίου τὰ δίδει ὁ ἀφέντης τοῦ χωραφίου, ἢ παντελῶς ἂν
ἔχη χρέος νὰ τὰ βάλῃ ὁ σέμπρος ; καὶ εἰς κάθε ἓνα ἀπὸ αὐτὰ συμβάντα, ποῖον εἶναι τὸ
ὄφελος ὅπου τραβᾷ ὁ οἰκοκύρης ἀπὸ τὸ εἰσόδημα ὅπου ὁ σέμπρος κάνει ἀπὸ τὸ χωράφι.
Καὶ ἂν ἴσως πρότερον ἀπὸ ἐτοῦτον τὸν μερισμὸν ἐβγάζουν τὸν σπόρον καὶ τὴν δεκατίαν
καὶ τί διαφορὰ εἶναι εἰς αὐτὰ δοσίματα, ὅπου δίδει ὁ σέμπρος ἀπὸ ἓνα χωράφι μιᾶς γῆς
δυνατῆς καὶ καρποφόρου καὶ μιᾶς γῆς ἀχαμνῆς ; 19. Πόσον εἶναι τὸ μοιρίδιον ὅπου λαμ-
βάνει ὁ βοῖβόντας ἢ ὁ σπαῆς εἰς ὄνομα δεκατίας ; 20. Ποῖα εἶναι ἐκεῖνα τὰ δοσίματα ὅπου
δίδονται ξέχωρα ἀπὸ τὴν δεκατίαν εἰς τὸ ἄλῳν ἀπὸ τὰ ἀστάχνα καὶ πόσον ; 21. Ἄν ἴσως
καὶ ὅταν τύχῃ μία ἀκαρπία καὶ τὸ εἰσόδημα εἶναι ὀλιγότατον, γίνεται καμμία χάρις καὶ
καλωσύνη, εἰς τὸ νὰ ἀφήνουν τὴν δεκατίαν, καὶ ἄλλα βάρη ; 22. Ποῖον εἶναι τὸ μοιρίδιον,
ὅπου τραβοῦν οἱ ἄλλοι ἀξιωματικοί, ἤγουν ὀφφικιάλοι, ὡσὰν σούμπασης, σπαῆς, πρώτό-
γερος, γραμματικός, δραγάτμπασης καὶ μεϊντάνης ἀπὸ αὐτοὺς καρπούς ; 23. Ποῖον εἶναι
τὸ δόσιμον πρὸς τὸν ἐπίσκοπον καὶ ἂν αὐτὸ εἶναι συγχωρημένον ἀπὸ τὸν νόμον, ἢ εἶναι

χάρισμα ; 24. Ἐχει εἰς αὐτὸ ὁ παπᾶς ; Ὅμοίως καὶ ἂν ἴσως καὶ αὐτὸ εἶναι νομικὸν δόσιμον ; 25. Ποία εἶναι ἡ πηγὴ τῶν ἐκκλησιαστικῶν δοσιμάτων ; Παραδείγματος χάριν, πόσον δίδεται διὰ τὴν ἄδειαν τῆς ταφῆς ἐνὸς νεκροῦ, πόσον διὰ τὴν ἄδειαν γάμου ; 26. Πόσα εἶναι τὰ ἔξοδα τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἐνὸς βαπτίσματος ; 27. Ποία εἶναι τὰ θεληματικὰ χαρίσματα ; 28. Ποία ἄλλα δοσίματα τραβᾷ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἀπὸ τοὺς πιστοὺς ; 29. Ποία εἶναι τὰ ζύγια σας, τὰ μέτρα σας καὶ ποία σύγκρισις καὶ ἀναλογία ἀνάμεσον μὲ κεῖνα τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Ζακύνθου ; 30. Πόσα στρέμματα τοῦ τόπου σας συνθέτουν ἓνα ζευγάρι, τόσον εἰς γῆν δυνατὴν, ὅσον καὶ εἰς ἀχαμνὴν ; 31. Εἰς τί τρόπον κάνετε τὸ μέτρον ἐνὸς πράγματος ; 32. Πόσα ζευγάρια μετρεῖτε εἰς ὅλον σας τὸ βιλαέτι ; 33. Αὐτὸς ὁ ἀριθμὸς εἶναι περισσότερος τώρα, ἢ ὀλιγότερος ἀπὸ τὸν παλαιόν ; 34. Πόθεν προέρχεται τὸ μεγαλότερον ὄφελος τοῦ ἐργάτου ; Ἐκεῖνο τῆς καλλιέργειας τῆς γῆς ἢ τὰ κοπάδια ; 35. Ποία εἶναι τὰ ἄρθρα τῆς γεωργικῆς ὅπου συνθέτονται ἀπὸ σπορίσματα ; 36. Ποία τάξεις καὶ ποία ἀναλογία εὐρίσκεται εἰς τὰ χωράφια σας ἀνάμεσον διάφορα σπορίσματα ; ἤγουν ποία ἀπὸ . . . τοὺς σπόρους πέρνονται τὸ β' μέρος, ποῖοι τὸ α' καὶ ποῖοι τὸ γ' καὶ καθεξῆς ; 37. Ποία εἶναι τὰ ξύλα, σπόροι, χόρτα, κονκούτζια, ἄνθη ὅπου συνηθοῦν νὰ κάμουν βαφὲς εἰς ροῦχα μάλλινα καὶ βαμβακερά ; 38. Ποία εἶναι τὰ χρώματα ὅπου κάνουν ; 39. Εἰς τί τρόπον εἰσάγεται τὸ κάθε ἓνα διὰ νὰ κάμῃ τὴν βαφήν ; 40. Ποία ἀπὸ αὐτὰς τὰς βαφὰς εἶναι ἡ καλὴτερά ὅπου νὰ φτουρᾷ καὶ νὰ κρατῇ περισσότερον ; 41. Ποία εἶναι τὰ ἄρθρα τῆς θρόφης τοῦ ἐνδύματος καὶ τῆς χρείας εἰς τὴν σύζυγισιν τοῦ ὀσπιτίου ἐνὸς χωριάτου τοῦ τόπου σας ; ».

518

1795. Ψήφισμα Ἰκαρίων, ἀπὸ 13 Σεπτ., κατὰ τῆς φθορᾶς τῶν δασῶν, ἐν 243, σ. 196.

« . . . ἡμεῖς οἱ γέροντες καὶ παπᾶδες καὶ προεστοὶ τῆς νήσου Ἰκαρίας καὶ ὅλος ὁ κοινὸς λαός, ἵνα ὅποιος ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς (Ἰκαριώτες, γέροντας ἢ παπᾶς, ἄνδρας, γυναῖκα, μικρός, μέγας, πάγη καὶ κόψη πεῦκον χλωρὸν, πολὺν, ἢ ὀλίγον, ἢ πάγη καὶ κάμη καμίνι κοντὰ εἰς τὸ ρουμάνι καὶ βάλῃ φωτιά στὸ καμίνι, ἢ ἀπὸ τοὺς καραβοκύρους πάγη, κανένας καὶ βάλῃ κάρβουνα εἰς τὸ καγίκι του, ἄβουλα τοῦ νοικοκυροῦ ὅπου τὰ ἔχει, ἢ πάγη κανεῖς καραβοκύρης, χωρὶς τὴν ἄδειαν τοῦ ἀφεντικοῦ μας, ὅπου μᾶς κουμαντάρη, κάρβουνα σὲ κανένα ἄλλον τόπον . . . ἢ ὅποιος πιάσῃ κανένα κλέπτη καὶ τὸν κρύψῃ καὶ δὲν τὸν φανερώσῃ, ἢ ὅποιος πάγη καὶ πάρῃ ξένο χωράφι, χωρὶς νὰ κρατῇ ἀναστατικὸν γράμμα ἀπὸ τὸν νοικοκύρη, ἢ ὅποιος κρύψῃ τῶν γυρεντάδων τὴν γκλεψιά του, ἢ ὅποιος εὐγῇ ἐναντίος εἰς τοὺς εὐρισκομένους γέροντες καὶ δὲν θέλῃ νὰ πληρώσῃ ἐν εὐκολίᾳ τὸ βασιλικὸ χαράτζι, ἢ φανῇ ἀπειθὴς καὶ ἀνυπότακτος τόσον εἰς τὸ ἀφεντικὸ μας, τόσον εἰς τοὺς γεροντάδες, ἢ ὅποιος πιαστῇ χιλεντζῆς καὶ βρέξῃ τὰ κάρβουνα ἀτός του, ἢ μὴ θάλασσα, ἢ μὴ νερό . . . ἂς ἡξεύρῃ ὅποιος παρακούσῃ καὶ δὲν φυλάξῃ τὰ ἄνωθεν πάντα καὶ φανῇ ἀπειθὴς καὶ παρήκοος, ὅτι ἔχει νὰ παιδεύγεται κακῶς καὶ μὲ ξύλο, ἢ τζερεμὲ καὶ ἄλλες παιδεῖαις ὅπου φανοῦν εὐλογον τοῦ ἀφεντικοῦ μας καὶ δὲν θέλει εὖρη ἀπὸ τινὰν ἔλεος καὶ βοήθεια . . . ».

519

1795. Συμφωνητικὸν Συνεταιρισμοῦ Ἀμπελακίων, ἐξ ἄρθρων 15, τῆς 1 Ἰαν.
ἐν 83, σ. 31-35.

